

ДО НАУЧНОТО ЖУРИ  
назначено със Заповед № 462/ 08.08.2022г.  
на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”

## РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Иван Русчев, д. ю. н., чл.- кор на БАН  
Юридически факултет, ВСУ „Черноризец Храбър”  
относно конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“,  
в научна област: *3. Социални, стопански и правни науки* ,  
професионално направление: 3.6. **Право (Търговско право)**,  
обявен в ДВ, бр.42 от 07.06.2022г.

### *Уважаеми членове на научното жури,*

Със Заповед № 462/08.08.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” съм включен в състава на научното жури по обявения в ДВ, бр.42 от 07.06.2022г. конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ за нуждите на ЮФ на ВСУ. По решение на журито съм определен за негов председател и ми е възложено да изготвя рецензия по конкурса. Единствен кандидат в него е доц. д-р Антон Кирилов Грозданов от катедра Гражданскоправни науки, Юридически факултет, ВСУ „Черноризец Храбър”.

На основание чл.29а от ЗРАСРБ, чл.62, ал. 2 и ал. 4 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, представям рецензията си по обявения конкурс, респ. – по научните приноси на представените трудове и наукометричните критерии на кандидата.

### **ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТА В КОНКУРСА**

Доц. д-р Антон Кирилов Грозданов е роден на 14.03.1973г. в гр. Варна. Придобива магистърска степен по специалността право през 2000г. в ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър”. От 2001г. е назначен в същия факултет за **асистент**, 2005 г. - за **старши асистент**, 2008г. - за **главен асистент**. Образователната и научна степен „доктор по право” придобива през м. декември 2007 г. след успешна защита на дисертационен труд на тема „*Договорът за морски превоз на товари*”, изд. през 2008 г., като монография (271 стр.) от ВСУ „Черноризец Храбър”. През 2011 г. е избран за **доцент** по Гражданско и семейно право (Търговско право) в същия факултет.

**Преподавателската, административната и обществената му дейност са впечатляващи:** Повече от 11 години доц. Грозданов води курсовете по Търговско право, Несъстоятелност, Международно търговско право. От началото на 2020 г. той е ръководител на секция Гражданскоправни науки, а от 01.03.2020г. и понастоящем е зам.-декан на ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър”. Председател на Комисията по етика и академично единство на ВСУ „Черноризец Храбър”. Носител на национална грамота за научно-приложен принос на Съюза на учените в България за 2010 г. Носител на престижната „Награда – Варна 2021“ в сферата на обществените науки за 2021 г.. Член на Съюза на учените в България – 2003 и на Контролния съвет на неговия клон във Варна. Дългогодишен адвокат от Варненска адвокатска колегия. Търсен лектор в „Центъра за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“ към Висшия Адвокатски съвет, за което е удостоен с Юбилеен медал „15 години Фондация „Център за обучение на

адвокати „Кръстю Цончев“ – 2020. Арбитър в АС при Българска стопанска камара. Председател на Сдружение „Българска асоциация по морско публично и частно право“ – със седалище гр. Варна. Назначаван за Председател и за член на комисии от Висшия съдебен съвет на Р. България за избор на съдии и младши съдии – 2014-2016.

**Доц. Грозданов е автор на голям брой научни съчинения, сред които се открояват петте му монографии:** „Договорът за морски превоз на товари“ – 2008; „Договорът за влог в публичен склад“ – 2010; „Международно търговско право“ – 2014.; „Правен режим на услугите в корабоплаването. Том първи. Договор за агентирание“ – 2021; „Правен режим на услугите в корабоплаването. Том втори. Договор за посредничество. Договор за пилотаж. Договор за влачене. Договор за корабен мениджмънт.“ – 2021. **Преподавателската му дейност е достойно защитена с издадените от него четири учебни ръководства:** „Несъстоятелност“ -2014; „Ръководство по търговско право. Книга първа. Търговци“ – 2015; „Ръководство по търговско право. Книга втора. Производство по стабилизация на търговец“ – 2017; „Международна конвенция за унифициране на някои правила относно коносаментите от 1924 г. (Теоретико-приложни аспекти)“ – 2019, **които осигуряват актуална и методически ценна помощ за студентите от специалността право.** Постижения, с които малко преподаватели в България биха могли да се похвалят. Автор е на редица доклади, статии и студии в специализирани правни издания.

Доц. д-р Антон Грозданов участва в различни конференции в страната, вкл. с международно участие. Убедително е и присъствието му с научни доклади **В: Научна конференция „Защита на потребителите в ЕС“, 27-29 юни 2008 г.**, с доклад на тема *“Правни аспекти на защитата на потребителя по договора, сключен извън търговския обект“*, публ. в Сборник доклади, кн. 12, серия „Юридически науки и обществена сигурност“, 2008. ВСУ, с.51-56. ISSN 1311-9222. **В: Национална научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество. Икономически университет Варна**, с доклад на тема *“Актуални проблеми на законодателството в областта на публичното и частното право“* 2018, с. 123-133. ISSN 2603-5073. **В: Национална научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество. Икономически университет Варна, 2019**, с доклад на тема *„За приложното поле на Конвенцията за унифициране на някои правила относно коносаментите от 1924 г.,* с. 152-158. ISSN 2603-5073. Отново **В: Национална научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество. Икономически университет Варна, 2019**, където участва с доклад на тема *„Проблеми на производството по несъстоятелност“*. с. 159-166. ISSN 2603-5073. **В: Национална научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество. Икономически университет Варна, 2020**, с доклад на тема *„Договорът за корабно агентирание и други институти – комисионен и спедиционен договор* с. 57-61. ISSN 2738-7488. Отново **В: Национална научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество. Икономически университет Варна, 2020**, с тема на доклад *„Договорът за морска застраховка и значението му за търговското корабоплаване“* с. 52-56. ISSN 2738-7488. **В: Лятна научна сесия на ЮФ на ВСУ, 2022** с доклад на тема *„За отговорността на изпращача съобразно Ротердамските правила от 2009 г.“* E-Journal VFU, ISSN 1313-7514 и други.

#### **Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност**

**Изпълнение на количествените изисквания:** Кандидатът в конкурса за професор сериозно надхвърля Националните минимални изисквания съгласно чл.26 ЗРАСРБ и чл.1а, ал.1

от Правилника за приложението му. По показателите от **Група А**, доц. Антон Грозданов има **50 т.**, по показателите от група В - **100 т.**, по показателите от **група Г - 402 т.**, по показателите от **група Д-160**, по показателите от **група Е - 140.**, или **общо 852 т.**, с което значително надхвърля изискуемия национален минимум от 550 т.

### **Оценка на учебно-преподавателската дейност**

Доц. д-р Антон Грозданов има **богат преподавателски опит**. Преминал през всички нива на академичното преподаване, последователно заемайки научните длъжности: асистент, старши асистент, главен асистент, доцент в ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър“, както и образователната и научна степен „доктор по право“. Общият му преподавателски стаж към 5.08.2022 г. е **21 г. 4 м. 4 дни**. Води лекционните курсове, а преди това - и семинарни занятия по дисциплините по специалността, по която кандидатства за професор: Търговско право, Несъстоятелност, Международно търговско право. **Аудиторната му и извънаудиторна заетост се отличава с много висока натовареност**. Хорариумът му обхваща лекции, упражнения и провеждане на изпити във ВСУ, както и други форми на учебна заетост, насочени към осъществяването на ефективен учебен процес. Дисциплините Търговско право, Застрахователно право, Международно търговско право са задължителни в учебните планове на съответните специалности /право, международни икономически отношения, корпоративна сигурност, икономика, защита от бедствия и аварии /, а избираеми са дисциплини Търговска несъстоятелност /за специалностите право и счетоводство и контрол/ и Международно търговско право /за специалността право/. Преподаването им изисква висока професионална квалификация и педагогически умения, каквито кандидат в този конкурс безспорно демонстрира.

Във връзка преподавателската дейност на доц. Грозданов заслужава да се отбележи и дългогодишната му **извънаудиторна работа** със студентите от специалността „Право“ в Правната клиника към ЮФ на ВСУ, където той натрупва богат опит в извънаудиторните занимания със студентите и им е бил полезен с практическите си познания като адвокат. И в тази насока колегата Грозданов има успешна педагогическа дейност и показва богат потенциал за възходящо научно и професионално развитие.

Този макар кратък преглед би бил незавършен, ако не бъде изрично спомената дейността на доц. д-р Грозданов като **научен ръководител и рецензент (респ. участник със становище) в научните журита на немалък брой докторанти от ЮФ на ВСУ, на СУ, на Департамента Право на ИУ, на ВТУ и др. висши училища в страната**.

**В заключение по този раздел приемам, че преподавателската дейност и академичната компетентност на доц. д-р Грозданов напълно съответстват, дори многократно надхвърлят изискванията на обявения конкурс** за заемане на академичната длъжност „професор“ в научна област: **3. Социални, стопански и правни науки**“, професионално направление **3.6. Право, научна специалност Търговско право**.

### **Обща характеристика на представените научни трудове**

В обявения конкурс кандидатът доц. д-р Антон Грозданов участва с **11** труда:

три монографии	„Правен режим на услугите в корабоплаването. Том 1. Договор за агентиране. ВСУ, 2021. ISBN 978-954-715-711-8 , „Правен режим на услугите в корабоплаването. Том 2. Договор за посредничество. Договор за влачене. Договор за пилотаж. Договор за корабен мениджмънт. ВСУ, 2021. ISBN 978-954-715-712-5,
----------------	--

	„Конвенция на Организацията на обединените нации относно договори за международен превоз на товари, извършвани изцяло или частично по море. Ротердам`2009. Теоретико-приложни аспекти“, ВСУ, 2022. ISBN 978-954-715-726-2.
три студии	„За отговорността на страните по договора за корабно агентирание. Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", 2019, ISSN 1310-800 X, с. 20-37. „Сталийно време, демюрейдж и диспач. Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", 2004, ISSN 1310-800 X, с. 221-247. За отговорността на страните по договора за морски превоз на товари. Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", ISSN 1310-800 X, 2005, с. 216-252.
пет учебни помагала:	Международно търговско право. Кратък курс. ВСУ. 2014, ISBN 978-954-715-622-7. Учебно ръководство (пособие) - Несъстоятелност. Кратко ръководство. ВСУ, 2014. ISBN 978-954-715-633-3. Учебно ръководство (пособие) - Ръководство по търговско право. Книга първа. Търговци. ВСУ "Ч. Храбър" 2015. ISBN 978-954-715-646-3. Учебно ръководство (пособие) по търговско право. Книга втора. Производство по стабилизация на търговец. ВСУ "Ч. Храбър" 2017. ISBN 978-954-715-660-9. Учебно ръководство (пособие) по морско търговско право - Международна конвенция за унифициране на някои правила относно коносаментите от 1924г. Теоретико-приложни аспекти. ВСУ "Ч. Храбър" 2019. ISBN 978-954-715-697-5.

Публикуваната на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, монография на тема „*Договорът за морски превоз на товари*“, изд. на ВСУ „Черноризец Храбър“, 2008 г., 271 стр. (Диплома № 31953 от 2. 01. 2008 г. на ВАК), хабилитационният труд на тема „*Договорът за влог в публичен склад*“, изд. на ВСУ „Черноризец Храбър“, 2010 г., 190 стр, както и всички останали трудове във връзка с получаване на образователната и научна степен „*доктор*“, респ. - за заемането на академичната длъжност „*доцент*“, не се включват в представената за конкурса научна продукция.

**Доц. д-р Грозданов е вече известен на правната общност учен – цивилист, с подчертан търговскоправен профил. Представената от него по конкурса научна продукция може да се обобщи в няколко области на търговското право:**

**1. Търговски договори, свързани с корабоплаването** - договор за агентирание, вкл. разграничаването му от други договори на търговското право, други специални договори на морското търговско право: договор за посредничество, договор за влачене, договор за пилотаж, договор за корабен мениджмънт; Конвенция на Организацията на обединените нации относно договорите за международен превоз на товари, извършвани изцяло или частично по море. (Ротердам`2009).

**2. Общи проблеми на търговското право** – търговците като субекти на търговското право.

**3. Търговска несъстоятелност** – общи проблеми, както и специалното разглеждане на производството по стабилизация на търговец.

#### **Оценка на научните и научно-приложните приноси:**

**Представям оценката си в три групи: монографии, студии и учебни помагала**

**А. Оценка на постигнатите научно-приложни резултати и научни приноси в представените монографии.**

**1. Обект на рецензиране в тази част е на първо място представената за участие в конкурса монография „Правен режим на услугите в корабоплаването. Том 1. Договор за агентирание,**

ВСУ, 2021. ISBN 978-954-715-711-8. Безспорна новост за българската наука е преди всичко предметът на научно изследване в нея -тя се явява първото съвременно изследване на договора за агентирание по българското право. При наличието на твърде оскъдна правораздавателна съдебна (вкл. казуална по чл.290 ГПК) и арбитражна практика, главната цел на труда в том първи е теоретическото и практическото осветляване на договора за агентирание в търговското корабоплаване от гледище на българското законодателство.

**В глава първа на монографията** се разглежда правната същност на договора, неговите специфики като търговска сделка, прилагането на общите гражданскоправни и търговскоправни правила към него. Направена е широка сравнителноправна съпоставка между този договор и други институти на морското търговско право—договора за посредничество в корабоплаването, за корабен мениджмънт, застрахователното агентство, както и с институти на общото търговско право - комисионния и спедиционния договор и др.

Разгледано е приложението на общия ТЗ към сключването на договора за агентство – публичната покана и публичното предложение по чл. 290 и 291 ТЗ, както и на това в електронна форма. Посочени са отликите между агентската дейност и други такива, свързани с морското търговско корабоплаване – посредничеството за набиране на правоспособни морски лица (менинг), търговското представителство чуждестранни лица в България и др. **С приносно значение** е тезата за допустимостта на инкорпорирането на защитни уговорки в договора за агентирание – например поставяне сумата на дълга в зависимост от курса на валутата на плащането на агентското възнаграждение спрямо по-устойчива валута. **Специално** е разгледана представителната власт на агента, във връзка с която е формулирано предложение de lege ferenda за изменение на чл.222, ал.2 КТК. **С приносен характер** е и предложеното понятие за „корабопритежател“ според българския закон и според международните конвенции. В съпоставителен план е коментирано разбирането за същността на агентския договор по българското право и е направено от автора удачно предложение de lege ferenda за уреждане на договора за субагентирание.

**В глава втора** е изследвано съдържанието на агентския договор и неговите страни: корабния агент и корабопритежателя, обосновава се, че цедирането на вземането за агентско възнаграждение, встъпването в дълг (интерцесията) и заместването в дълг имат чисто теоретично значение. **Приносно** за нашето право е подробното разглеждане на един специфичен институт - „дисбурсментската сметка“, съставяна от корабния агент.

**Новост** за нашето право е разглеждането на действията на агента по морския протест. Такава е тезата, че откриването на производство по стабилизация на някоя от страните, не е основание за прекратяване на договора. В критичен план е разгледана предвидената в закона възможност на агента да сключва морски превозен договор, респ. - да използва чартърни проформи, като авторът **задълбочено обосновава**, че агентът не може да сключва договор за тайм-чартър и за бърбоут-чартър. **С приносен характер** е обосноваването на възможността агентът да издава коносаменти и да вписва забележки в тях по отношение на товарите. Подлага се на критика смесването в доктрината между щурманската разписка и товарния ордер, както и **удачно** се обосновават някои практически отклонения при прилагането на чл.109 КТК. Предмет на обстойно разглеждане в труда са и процесуалните правомощия на агента – възможността му да поиска издаване на заповед за изпълнение, на европейска заповед за налагане на запор върху банкови сметки (чл.618, ал.1 ГПК), да участва в рекламационното производство, както и

обосноваването на невъзможността той да внася молба за отмяна на влязло в сила решение по чл.303 и сл. ГПК, на иск за отмяна на арбитражно решение по реда на чл. 47 и сл. ЗМТА, на молба за откриване на производство по несъстоятелност и на производство по стабилизация по отношение на корабоприетеля, да бъде ответник по морски иски.

**Глава трета** е посветена на отговорността на страните по изследвания договор, където специално се коментира въпроса за обезщетението на неимуществените вреди при неизпълнение на договора за агентирание. Подробно е изследвано приложното поле на непреодолимата сила и на стопанската непоносимост към отношенията по него и спецификите при прилагане на погасителната давност.

Монографията следва да се определи като **първото у нас научно изследване с подчертано програмен, а не просто – правно-технически характер, което популяризира правния режим на услугите в корабоплаването. Възможните критични бележки** касаят някои теоретични неточности и нееднаквото означаване на договора, но те имат не дотам съществен характер и в никакъв случай не са основание за омаловажаване на полезността и теоретичните достойнства на рецензираното изследване. Като цяло **монографията притежава без съмнение необходимите качества на хабилитационен труд**, за успешно участие на автора му в настоящия конкурс.

**2.** Освен рецензирания по-горе труд, към тази група отнасям и **монографията „Правен режим на услугите в корабоплаването. Том 2. Договор за посредничество. Договор за влачене. Договор за пилотаж. Договор за корабен мениджмънт**, ВСУ, 2021. ISBN 978-954-715-712-5, която е **първото съвременно изследване на посочените специални договори**. Този том втори следва систематиката в правната уредба на услугите в корабоплаването. **Неговата глава първа** е посветена на **договора за посредничество**, като в отделните му параграфи са изследвани правната природа на посредническия договор, съдържанието и действието му. Отделено е внимание на възникването и същността на фрахтовия пазар. **Приносен момент** е разглеждането на отделните видове брокери, включително и т.нар. търговски брокери, специализирани в посредничеството при покупко-продажба на кораби, както и механизма на сключване на договора за продажба на кораб. На критичен анализ **основателно** са подложени някои становища в доктрината, смесващи или приравняващи фигурата на агента с тази на брокера, като се обосновава самостоятелният характер на договора за посредничество. **Новост** е аргументирането на тезата, че българското законодателство е възприело стълкновителната привръзка *lex societatis* (приложимост на закона на държавата, където се намира седалището на организацията), предоставяща посредническата услуга. **Оригинална** е авторовата критика срещу разбирането в доктрината, че за сключването на посредническия договор е достатъчно съгласие на страните, аргументирана с признаването от българския закон на диспозитивност относно формата на договора, което водело да прилагане на стълкновителната норма „*lex loci actus*“.

**Глава втора** е посветена на договора за влачене, като в отделните параграфи са разгледани неговата правна същност, съдържание и действие. **С приносен характер** е разграничаването на договора за влачене от договора за превоз на товар. **За пръв път в нашата литература** са обособени характеристиките на договора за влачене на дървен материал, поставен на плотове. **Новост** е отличаването на договора за влачене от превозния договор, както и на различията между договора за влачене и действията по спасяване при влачене.

**В глава трета** е изследван договорът за пилотаж, като специално внимание е отделено на историческото му възникване, а **приносът** в нея е най-вече при разглеждане на отношенията между капитана на пилотируания кораб и пилота в теоретико-приложен аспект.

**Глава четвърта** на монографията е посветена на договора за корабен мениджмънт. В тази част центърът е в критичното обсъждане на правната уредба на договора от гледище на неговия предмет. **Новост** за нашето право е задълбочено аргументираната теза, че корабният мениджмънт е доста широко понятие, което „поглъща“ в себе си значителен кръг от различни по своя характер дейности, които трудно биха могли да се обединят механично в един правен институт.

**В заключителната част** са обобщени най-важните според автора изводи относно правната природа на договорите за услуги в корабоплаването. Систематизирани са направените предложения **de lege ferenda** в том първи, посветен на договора за агентирание и в том втори, насочени към структурно и съдържателно усъвършенстване на глава девета от КТК.

**Удачно** са формулирани редица предложения **de lege ferenda**, насочени към съществени изменения и допълнения на глава IX от КТК, свързани с изследваните институти. Изложението завършва с подробна библиографска справка, която съдържа използваните и цитирани източници.

Проблематика, която разглежда доц. д-р Грозданов в разнопосочните ѝ аспекти, е преобладаващ предмет на научните му интереси още от първите му съчинения. Представената в конкурса монография в два тома **показва високото професионално научно ниво на автора и е достойно продължение на трайните му научни занимания**. Затова **основната ми препоръка към кандидата** не би могла да бъде друга, освен да **продължи с присъщата си склонност към задълбочен анализ, научна добросъвестност и трудолюбие, да изследва тази специфична търговскоправна проблематика, в която той се очертава като един от най-компетентните автори**.

**3. Към тази първа група рецензирани съчинения** отнасям и монографията: **Конвенция на Организацията на обединените нации относно договори за международен превоз на товари, извършвани изцяло или частично по море. Ротердам`2009. Теоретико-приложни аспекти**, ВСУ, 2022. ISBN 978-954-715-726-2. **За първи път** - не само в българската, но и в достъпната чуждестранната специализирана литература, се обсъжда критично дефиницията за „**непрехвърляем транспортен документ**“ по смисъла на Конвенцията, като аргументацията се извежда чрез тълкуване на термина „непрехвърляем“. Обосновава се разбирането, че доколкото от гледище на класическата цивилистична наука характерен белег на ценните книги е възможността те да влизат в самостоятелно обращение, т.е. тяхната прехвърлимост чрез предвидените в закона способности, това би довело до извода, че според Конвенцията непрехвърляемият транспортен документ няма качеството на ценна книга. Които извод от своя страна би довел до практически проблеми – напр. търговските банки да отказват да приемат такива документи за обезпечаване на акредитиви (едно от най-сигурните и удобни средства за разплащане в международната търговия).

На критичен анализ е подложен изразът в чл.1, т.16 от Конвенцията „*който е друг, а не прехвърляем транспортен документ*“, като с приносен характер е предлагания от кандидата отговор на въпроса – какъв може да този „друг“ документ, който не е ценна книга? Авторът последователно и аргументирано доказва, че употребата на думите „*който е друг*....“ изключват

издаването на товарителен запис, сочейки аргументи от чл.371 на ТЗ във връзка с чл.108 от КТК и чл.46 от Конвенцията.

Съчинението, макар да е насочено към студенти от специалност „Право“ и други икономически специалности, представлява необходимо помагало за практикуващи юристи, превозвачи, фрахтови брокери, корабни агенти, спедитори, застрахователи и други специалисти, които работят в областта на търговското корабоплаване.

**Б. Втората част на рецензията ми по същество е отделена на очертаване на приносните моменти в останалите трудове - студии, с които доц. д-р Грозданов участва в конкурса за професор. Те обхващат публикациите, посочени от № 4 до № 6 от заявените.**

**1. Студията посочена под № 4 „За отговорността на страните по договора за корабно агентирание“,** публикувана в Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", 2019, ISSN 1310-800 X, с. 20-37.

В нея са разгледани специфичните характеристики на отговорността на страните по договора за корабно агентирание според българското законодателство (намерили съответно място в рецензираната монография, посветена на услугите в търговското корабоплаване, том 2). **Специално е изследван** въпросът за обезщетяването на неимуществените вреди за неизпълнение на договора, като за целта е привлечена и тълкувателна практика на ВКС. Обсъжда се приложението на институтите на непреодолимата сила и на стопанската непоносимост и отражението им върху развитието на договора за агентирание, като са открити изводите на автора.

**2. Посочената под № 5 студия „Сталийно време, демюрейдж и диспач“,** публикувана в Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", 2004, ISSN 1310-800 X, с. 221-247.

В студията са разгледани специфичните за морското търговско право понятия сталийно време, демюрейдж, диспач и детеншън и значението им за търговското корабоплаване. **Открити са** разликите между термините демюрейдж и детеншън, като се обосновава, че реализацията на детеншъна е по-тежка на практика от тази на демюрейджа. **Новост** представлява изводът, че докато за реализацията на иска за демюрейдж превозвачът трябва да докаже наличието на договор и нарушаването му от изпращача, за уважаване на иска за детеншън превозвачът трябва да докаже при условията на пряко и пълно доказване наличието на вреда, размера на тази вреда и причинно-следствената връзка между нея и неизпълнението от страна на изпращача на задължението му за незадържане на кораба.

**3. Посочената под № 6 студия „За отговорността на страните по договора за морски превоз на товари“,** публикувана в Годишник на ВСУ "Черноризец Храбър", ISSN 1310-800 X, 2005, с. 216-252. В нея се анализира правната уредба на отговорността на страните по договора за морски превоз на товари (чл. 170-181 от КТК), като **с приносен характер** се отличава по-специално разглеждането на отговорността на превозвача в хипотезите на частична липса, пълна липса и повреда на товара, както и задълбоченото изследване на основанията за освобождаване на превозвача от отговорност. **Особено внимание** е посветено на най-често срещаните на практика хипотези, при които може да се реализира отговорността на изпращача – товародател.

**В. Учебни ръководства/пособия** – към тази част от рецензираните публикации се отнасят тези, посочени от № 7 до № 11 от резюмета на трудовете, с които кандидатът участва в



конкурса.

**1. Публикация № 7 Учебно ръководство „Международно търговско право. Кратък курс“, изд. ВСУ. 2014, ISBN 978-954-715-622-7.** Трудът представлява кратко (подробно конспектирано) въведение в международното търговско право. Съдържанието на курса включва всички въпроси на международното търговско право, вкл. правните принципи на международната търговия и международните организации в тази област.

**2. Публикация № 8 Учебно пособие „Несъстоятелност. Кратко ръководство“, изд. ВСУ, 2014. ISBN 978-954-715-633-3.** Ръководството е предназначено за студентите, които изучават несъстоятелността – като самостоятелна учебна дисциплина или като част от общите курсове по търговско право. Изложението в него е разпределено в петнадесет теми, всяка от които представлява концентриран анализ на най-съществените законодателни решения в областта на несъстоятелността. В него от тема № 8 до последната тема №15 авторът е избрал коментарния подход за изясняване на съответните законови разпоредби. В годините ръководството се оказва особено полезно за студентите при подготовката им за семестриални изпити по дисциплината търговска несъстоятелност, както и при подготовката им за държавни изпити по гражданско-правни науки, но може да бъде успешно използвано и от практикуващи юристи и икономисти за придобиване на начални базисни знания.

**3. Публикация № 9 Учебно пособие „Ръководство по търговско право. Книга първа. Търговци“. Изд. ВСУ "Черноризец Храбър" 2015. ISBN 978-954-715-646-3.**

Ръководството е ценно помагало за студентите, които изучават дисциплината търговско право. То се оказва обаче успешно използвано и от практикуващи юристи и икономисти. Изложението в него е разпределено в двадесет теми, всяка от които съдържа концентриран анализ на законодателните решения, които според автора – преподавател по тази дисциплина, поражда най-много затруднения и въпроси при усвояването на обемната и сложна материя. По методологични и най-вече практически съображения в него не е засегната правната уредба на европейското кооперативно дружество, ликвидацията и преобразуването на търговските дружества, защитата на конкуренцията, борсите и правния режим на чуждестранните инвестиции.

**4. Публикация № 10 „Учебно ръководство по търговско право. Книга втора. Производство по стабилизация на търговец“. ВСУ "Черноризец Храбър" 2017. ISBN 978-954-715-660-9.**

Със ЗИДТЗ (Обн. ДВ, бр. 105 от 2016 г.) се създаде нова част пета „Производство по стабилизация на търговец“, включваща тридесет и шест разпоредби (чл.761-797). До влизането ѝ в сила (шест месеца след обнародването ѝ - 1 юли 2017 г. това ръководство бе **първият системен опит** за аналитично изследване на производството по стабилизация в най-новата българска търговскоправна литература. Както и останалите учебни помагала на кандидата, и това е предназначено за студентите от специалност „Право“ във висшите училища, но може да бъде успешно използвано и от практикуващи юристи и икономисти.

**5. Публикация № 11 Учебно ръководство (пособие) по морско търговско право – „Международна конвенция за унифициране на някои правила относно коносаментите от 1924 г. Теоретико-приложни аспекти“, изд. ВСУ "Черноризец Храбър" 2019. ISBN 978-954-715-697-5.**

В ръководството са разгледани някои от най-важните за морската търговска практика въпроси, уредени в Международната конвенция за унифициране на някои правила относно коносаментите от 1924 г. (известна като „Брюкселската Конвенция от 1924 г.“). Независимо че Република България не е страна по Конвенцията, тя е възприела във вътрешното си законодателство нейните основни положения. Във фокуса на изложението е договорът за морски превоз на товари: уредбата на коносамента, отговорността на превозвача, превозите на опасни товари и погасителната давност. Предназначено за студентите на доц. Грозданов от специалност „право“, ръководството се оказва много полезно и за практикуващи юристи, фрахтови брокери, корабни агенти, спедитори и други специалисти, които работят в областта на търговското корабоплаване. Специалният интерес към това помагало се дължи както поради липсата у нас на съдебна и арбитражна практика по темата (доколкото основно споровете по тази материя се разглеждат от чуждестранни съдилища и арбитражи), но и заради това, че всички документи, свързани с превозните правоотношения се съставят на английски език, имат строго специфично съдържание и значение, които по правило се познават от твърде ограничен брой специалисти.

### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ:**

Документите и материалите, представени от доц. д-р Грозданов **напълно отговарят на всички изисквания** на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, Наредба № 3 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за академичния състав. Кандидатът в конкурса е представил **повече от достатъчен брой научни трудове**, публикувани след тези, с които е придобил академичната длъжност „доцент“ във ВСУ. В тях има **множество сериозни и оригинални теоретични и приложни приноси**, получили **авторитетно признание**. Съществена част от тях са публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в международни бази данни с научна информация. **Обобщението от представената научна продукция на доц. д-р Грозданов** ме води до **еднопосочния извод за задълбоченост в изследванията**, както в материята на **търговското корабоплаване**, така и в **целия спектър на търговско-правните му занимания**. Кандидатът в конкурса доказва **способността си да избира за разработване значими и актуални проблеми с голямо теоретично и практическо значение**. Важна характеристика на рецензираните научни трудове представлява тяхната **теоретична задълбоченост, логическа взаимовръзка и практическа насоченост**. Специално бих искал да споделя и **личните си впечатления за доц. Грозданов като много коректен, скромен и академически добросъвестен колега, впечатляващ с работоспособността и с отзивчивостта си в чисто човешки план**. Харесван от своите студенти, към които той проявява рядката за преподавателите от неговия ранг **благосклонност**.

След подробно запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси и въз основа на личните си впечатления, **давам своята подчертано положителна оценка и убедено препоръчвам на научното жури да присъди на доц. д-р Антон Кирилов Грозданов академичната длъжност професор**.

30.09.2022г.

С уважение:  
(проф. Иван РУСЧЕВ, д. н.,  
член-кореспондент на БАН)